

BACHELOROPPGAVE

Aggression Replacement Training

Utfordringer ved bruk av ART i barnevernsinstitusjon

av

kandidatnummer: 101
Malene Øvreid Bigset

Barnevernspedagogikk

BSV5 – 300

Mai 2013

“Forklar meg og jeg glemmer,
Vis meg og jeg vil huske,
La meg gjøre det og jeg lærer det”

(Ungdomsalternativet, 2002, Moynahan et.al, 2005:148).

1.0	Innledning	s 1
	1.1 Problemstilling	s 2
	1.2 Avgrensing	s 2
	1.3 Oppgavens oppbygging	s 2
	1.4 Fremveksten av ART, en evidensbasert metode	s 2
	1.4.1 Aktuell forskning og mitt bidrag	s 3
	1.5 Metode	s 4
	1.5.1 Gjennomføring av kvalitativt intervju	s 4
2.0	ART – Aggression Replacement Training	s 5
	2.1 De tre komponentene	s 5
	2.1.1 Sosial ferdighetstrening	s 6
	2.1.2 Sinnekontrolltrening	s 6
	2.1.3 Moralsk resonering	s 6
	2.1.4 Gjennomføring av ART	s 7
	2.2 Teoretisk grunnlag	s 8
	2.2.1 Sosial læringsteori	s 8
	2.2.2 Kognitiv læringsteori	s 9
3.0	Resultater og drøfting	s 10
	3.1 Struktur	s 10
	3.2 Gruppesammensetning	s 12
	3.3 Holdninger i personalgruppen	s 14
4.0	Oppsummering og avslutning	s 16
5.0	Litteraturliste	s 18
6.0	Vedlegg	
	6.1 Informasjonsskriv	
	6.2 Intervjuguide	

1.0 Innledning

I denne oppgaven har jeg valgt å skrive om en forskningsbasert metode kalt Aggression Replacement Training. Metoden blir ofte forkortet ART, og jeg vil videre i teksten forholde meg til denne forkortelsen. På norsk blir denne metoden ofte omtalt som sinnekontrolltrening, selv om metoden inneholder flere komponenter enn kun det som går på sinne eller aggresjonshåndtering. ART er en behandlingsform som hviler på en kognitiv terapeutisk tradisjon (Lillevik & Øien 2012).

Som ansatt ved institusjoner for barn og ungdom, vil man møte ulike mennesker med ulike problematikk. Hvorfor hver enkelt ungdom er plassert på institusjon kan variere, fra ulike diagnoser til en problematisk oppvekst, og ofte en kombinasjon av flere ting. I andre tertial av 2012, var hele 976 barn og ungdom plassert på institusjon (Barne, ungdoms – og familiedirektoratet, 2011). I dagens barnevern jobber man ut ifra forskjellige metoder (Siporini 1975:39). Metoder som ofte blir brukt i barnevernet er Marte Meo, De utrolige årene, PMTO, MST, ART og mange fler. Når jeg i oppgaven bruker begrepet metode, velger jeg å forholde meg til følgende definisjon: hvordan man hjelper og hvordan man gjennomfører en hensiktsmessig, planlagt, instrumentell aktivitet, hvor oppgaver gjennomføres og målene blir nådd (Schjeldrup, Omre & Marthinsen, 2005 s 39). Et annet poeng med denne definisjonen av metode er at den aktuelle fremgangsmåten skal være så klart strukturert at det ikke skal være noe problem å la seg reprodusere (Schjeldrup et al., 2005 s 39). Selv om det blir brukt ulike metoder og ofte en kombinasjon av flere, har de i det minste en ting til felles, de tar alle sikte på å fremme positiv utvikling hos barn og unge.

Mine medelever og jeg ble tidlig i studiene introdusert for disse metodene som blir brukt i dagens barnevern. ART var ikke en av de som umiddelbart fanget min interesse, men etter å ha jobbet ukentlig med ART i forbindelse med vår obligatoriske praksisperiode, samt påfølgende jobb i det statlige barnevernet, fant jeg ut at dette var noe jeg ville forske mer på. Jeg fikk innsikt i både hvordan det var å være trener og jeg fikk leke med følelsen av hvordan det var å være aktivt deltakende sammen med ungdommene. Jeg fikk se litt av det som var utfordringene ved å bruke en slik metode, i en hektisk hverdag fylt med gjøremål og dårlig tid og jeg fikk se litt av den positive effekten av metoden ART. Jeg vil derfor, i oppgaven, ta sikte på å drøfte hva som kan være utfordrende ved å bruke en slik metode, om den har positiv innvirkning på utviklingen til ungdommene og om dette er en metode som kan vise til resultater. Jeg vil også drøfte hva som kan være ulempene eller utfordringene ved å bruke denne metode i institusjon med mange ulike ungdommer.

Det er ikke bare av interesse men også av praktiske årsaker jeg landet på å forske nettopp på denne metoden. ART har de siste årene vokst og har blitt en kjent internasjonal metode for arbeid med barn og ungdom, ikke bare i barnevernet men også i skole o.l. Jeg ser på dette som en mulighet til å kunne innhente mer informasjon og lære mer om en metode som jeg, nettopp

på grunn av dets popularitet, mest sannsynlig kommer til å bli introdusert for i ulike jobbsammenhenger som fremtidig barnevernspedagog.

1.1 Problemstilling

Ut i fra dette, vil jeg drøfte følgende problemstilling:

Hva vil være utfordringene og styrkene ved bruk av metoden ART i barnevernsinstitusjon?

1.2 Avgrensning

På grunn av oppgavens omfang velger jeg å avgrense meg til ungdom fra 13 – 18 år, det er denne aldersgruppen jeg refererer til når jeg bruker begrepet ungdomsgruppe. ART er en metode som blir brukt i forskjellige aldersgrupper men å ta for seg et større aldersspenn enn dette vil bli for omfattende. ART blir brukt i flere institusjoner som for eksempel i skole, men jeg vil i denne oppgaven kun ta for meg ART i barnevernsinstitusjoner.

1.3 Oppgavens oppbygging

Videre i oppgaven vil jeg presentere valg av forskningsmetode før jeg kort vil presentere ART og de tre komponentene sosiale ferdigheter, sinnekontroll og moralsk resonnering, i programmet. Etter dette vil jeg gå over på den teoretiske delen av oppgaven der jeg kommer til å gjøre rede for det teoretiske grunnlaget ART bygger på. Størst vil fokuset ligge på drøftingsdelen min der jeg vil presentere data fra intervjuet for å svare på min problemstilling. Tilslutt vil jeg runde av med en oppsummering av forskningsresultatene mine og en avslutning.

1.4 Fremveksten av ART, en evidensbasert metode

Tidlig på 1970 – tallet dukket det opp en ny måte å tenke på når det gjaldt psykologisk ferdighetstrening. Tidligere ble folk med atferdsproblemer sett på som pasienter som trengte behandling, på 1970 – tallet begynte man og ta utgangspunkt i at klienten trengte råd og veiledning for å lære seg foretrukne sosiale ferdigheter, fordi dette var en svakhet hos klienten. Grunnlaget for denne tenkingen kom fra den sosiale læringsteorien, utviklet av Bandura. Og det er denne tenkingen ART bygger på (Glick & Goldstein, 1987). I løpet av de siste årene har ART hatt stor utbredelse, allerede i 2005 hadde over 1500 lærere og miljøarbeidere over hele landet gjennomgått ART trenerkurs med praksis og eksamen. ART

hadde også da blitt innført i førskoler, grunnskoler, ungdomsskoler, videregående skoler og barnevernsinstitusjoner (Moynahan, Strømgren & Gundersen, 2005. s 13). I de senere årene har ART også blitt en del av MultiC, en behandlingsmodell som ble utviklet etter resultater av norsk og svensk forskning om hva som virker i institusjonstiltak for ungdom med alvorlige atferdsproblemer (Moynahan et al. 2005. s 13). Erfaringene som er gjort rundt ART både i inn og utland har vært svært positive og ART har blitt det vi kaller en evidensbasert metode. Evidensbaserte systemer har fått stor utbredelse innenfor medisinen, nå har evidensbaserte systemer også blitt utbredt i sosialt arbeid. Bjørn Øystein Angel skriver i en artikkel (Angel, 2003):

Kunnskapssynet i evidensbaserte programmer er at en kan lokalisere og definere problemer på individnivå. Denne type fornuft bygger på en antagelse om at kjennetegn ved mennesket er målbare størrelser. Hvis man gjennomfører målinger på en riktig måte vil de gi de samme resultatene uavhengig av hvem som gjennomfører dem.

Det finnes mye kritikk om denne evidensbaserte ‘bølgen’, og det blir reist spørsmål om evidensbaserte metoder passer inn og skal få så stor plass i sosialt arbeid. Men man må også se på den samfunnsmessige konteksten, et samfunnsmessig behov for kontroll av praksis og det tilhørende profesjonspolitiske behovet for å legitimere praksis (Ekeland, 1999). Tallet på psykoterapeutiske metoder har siden 1960 økt med om lag 600 prosent, Ekeland poengterer at om man ser på denne evidensbaserte bølgen som et forsøk på å regulere dette markedet hadde det kanskje ikke vært så verst, men han hevder at det også dreier seg om en kamp om markedet og at da ‘evidensbasert’ blir nett som en merkevare, en ny varedeklarasjon (Ekeland, 1999). Men faktum er at evidens fra kontrollerte forsøk og meta – analyser (analyse av flere resultater) viser at ART fungerer. Jeg vil nå presentere aktuell forskning på resultater av ART, dette gir kanskje en større forståelse av hvorfor ART er så utbredt som den er.

1.4.1 Aktuell forskning og mitt bidrag

Det finnes svært mye aktuell forskning på dette feltet, både gammel og ny forskning. ART er en evidensbasert metode, en metode som kan vise til tall og resultater. Barry Glick og Arnold Goldstein gav blant annet ut en forskningsartikkel i 1987 der de sammen med flere, gjennomførte flere undersøkelser for å prøve kartlegge resultater etter bruk av ART i ulike institusjoner som fengsler. Utfallet av disse undersøkelsene var at flere ungdommer som slet med aggressiv atferd lærte seg andre handlingsalternativer enn å utagere. Men de peker også på en svakhet ved forskningen, selv om de så forbedring og ungdommen klarte å videreføre dette til miljøet utenfor murene, vil effekten av treningen mest sannsynlig dabbe av om det ikke blir jobbet videre med (Glick & Goldstein, 1987). . En annen forskningsartikkel ‘Aggression replacement training stands the test of time’ av Mark Amendola og Robert Oliver viser også til svært gode resultater og peker på det faktum at ART har i løpet av de 20 siste årene vært gjennom en rekke studier, og har borte i mot hver gang vist seg å være en

studie som reduserer aggressiv atferd og styrker positiv atferd (Amendola & Oliver, 2012). Disse artiklene peker alle på resultater knytt til gjennomføring av metoden ART. Det jeg ønsker å bidra med på dette feltet, er utfordringer ved det å skulle gjennomføre ART i institusjon og styrkene ved metoden.

1.5 Metode

Vilhelm Aubert (sitert i Dalland, 2012, s. 111) forklarer hva metode er, ‘‘En metode er en fremgangsmåte, et middel til å løse problemer og komme frem til ny kunnskap. Et hvilket som helst middel som tjener dette formålet, hører med i arsenalet av metoder’’. Jeg har i denne oppgaven valt å nytte meg av kvalitativt intervju som forskningsmetode. Grunlaget for dette metodevalget er at jeg får mulighet til å intervju sertifiserte ART – instruktører. Dette er fordi jeg har inntrykk av at de sitter på mye informasjon om hvordan ART fungerer i ulike institusjoner og ikke minst i hverdagen. De vil også kunne fortelle meg noe om hva de mener er utfordringene med å skulle nytte seg av denne metoden i hverdagen og hvilken effekt ART har på ungdommene de jobber med. Jeg har derfor valgt å benytte meg av et kvalitativt intervju. ‘‘Intervju har som mål å innhente kvalitativ kunnskap, uttrykt med vanlig språk. Det forsøker ikke kvantifisere’’ (Dalland, 2012 s. 156). Et kvalitativt intervju vil da være det ideelle for meg, ettersom jeg ikke er interessert i å kvantifisere, men komme mer i dybden og gå litt mer inn i de personlige erfaringene til de jeg skal intervju. På denne måten er jeg sikker på at jeg vil kunne få informasjon som vil hjelpe meg å svare på min problemstilling. For å være sikker på at jeg får samlet inn nok informasjon vil jeg også bruke litteratur som allerede finnes om ART. ART er en utbredt metode og de finnes derfor mye forskning på dette området.

1.5.1 Gjennomføring av kvalitativt intervju

I forkant av et intervju ligger det mye planlegging. Man må først og fremst finne aktuelle informanter som kan passe til din forskning. For å finne informanter måtte jeg orientere meg om hvilke institusjoner som bruker ART og hvor de institusjonene lå. Etter å ha funnet et alternativ som kanskje kunne passe meg, tok jeg en telefon til en ansatt ved institusjonen, der jeg presenterte meg selv og hva jeg lurte på, for så og høre hvilke muligheter jeg hadde for å kunne få på plass et intervju. Jeg var allerede her svært heldig, og fikk intervju de to informantene jeg i utgangspunktet var ute etter. Jeg fikk to miljøterapeuter som satt på mye kunnskap om ART. Etter dette gikk jeg en runde for meg selv for å bestemme om jeg ville intervjuet de to informantene samlet eller hver for seg. I og med at de satt på ulik kunnskap om programmet og gjennomføringen valgte jeg å ta intervjuet samlet. Jeg laget deretter et informasjonsskriv, dette er for at informantene skal få tilstrekkelig informasjon om formålet med intervjuet, få informasjon om anonymitet og lignende og kan samtykke dersom de er

enig og vil gjennomføre intervjuet. "Informert frivillig samtykke betyr altså at deltakeren sier seg villig til å være med i en undersøkelse, etter at han eller hun har forstått hva det innebærer å delta i den, og etter at samtykke er gitt frivillig" (Dalland, 2012. s. 105).

Informasjonsskrivet sendte jeg i god tid før selve intervjuet. Jeg utformet også en delvis strukturert intervjuguide. "De temaene forskeren skal spørre om, er i hovedsak fastlagt på forhånd, men rekkefølgen av temaene bestemmes underveis" (Thagaard, 2009 s.89). I ettertid ser jeg at det ikke hadde vært noe problem å ha en litt mindre detaljert intervjuguide fordi jeg fikk en god tone med informantene mine og samtalen fløt greit, samtidig var det betryggende og ha en intervjuguide som var godt utarbeidet der samtalen stoppet litt opp eller jeg trengte litt hjelp. Et annet pluss med intervjuguiden er at det er godt å ha den ved siden av, slik man underveis kan forsikre seg om at man har vært innom alle temaene, at man har skaffet den informasjonen man er ute etter. Jeg var selvsagt litt usikker på hvordan det ville bli når jeg intervjuet to personer samtidig ettersom dette er noe jeg aldri har gjort før, men jeg skjønte fort at det ikke kom til å bli noe problem. Settingen for intervjuet var også veldig bra, vi fikk sitte uforstyrret på et eget rom noe som gjorde at all fokus lå på selve intervjuet. Når intervjuet startet brukte jeg litt tid på å presentere meg selv, fortelle litt om oppgaven min, hva jeg vil bruke resultatet til og selvsagt forklare forholdene rundt båndopptaker, transkribering, når det vil bli slettet og anonymitet. "Det er en fordel å starte intervjuet med spørsmål om informantens bakgrunn, utdanning og yrkeserfaring" (Thagaard, 2009 s. 100). Jeg valgte derfor å starte på nettopp denne måten, med spørsmål om bakgrunn og tidligere erfaringer.

2.0 ART – Aggression replacement training

ART er en metode som er basert på sosial læringsteori og er utviklet for å forebygge atferdsproblemer blant barn og unge. Metoden ble i hovedsak utviklet for å brukes i skole men har i de senere år blitt svært populær i også andre sammenhenger. Flere og flere barnevernsinstitusjoner bruker ART aktivt, ofte i en kombinasjon med andre tiltak. ART er det man kaller et multimodal program, "...programmer som består av flere enkeltkomponenter som retter seg mot flere ulike forbedringsområder hos ungdommen selv, kalles multimodale programmer" (Moynahan et al. 2005. s. 18). Dette gjør at behandlingen kan bli mer sammensatt og retter seg mot flere risikofaktorer hos de ulike ungdommene. Slike risikofaktorer/sårbarhetsfaktorer kan være manglende sosiale ferdigheter, problemer med aggresjon og sinne, rusproblemer og mangel på empati.

2.1 De tre komponenter

ART inneholder tre ulike komponenter som alle tar sikte på og styrke ungdommene på disse feltene (Moynahan et al. 2005. s 18). De tre ulike komponentene er 1) sosial

ferdighetstrening, 2) sinnekontrolltrening og 3) moralsk resonering. Jeg vil kort gå inn på de ulike komponentene for å gi en oversikt over hva de inneholder.

2.1.1 Sosial ferdighetstrening

Innholdet i denne komponenten ligger mye i ordet, her trener man sosiale ferdigheter. Det er utarbeidet flere ferdigheter som kan være nødvendig å trene på (Moynahan, et al. 2005. s. 40). ART instruktøren velger selv ut hvor mange av ferdighetene ungdommene skal trene på, alt etter ut i fra hvilke behov den aktuelle gruppen har. Eksempler på slike sosiale ferdigheter kan være grunnleggende elementer som å starte en samtale, hvordan hilse, hvordan vise at du lytter og så videre. Et annet eksempel kan være hvordan gi/ta i mot kompliment, hvordan takke for maten eller hvordan be om hjelp. Dette kan i utgangspunktet høres enkelt ut, men for mange er slike hverdagslige ting utfordrende. I sosial ferdighetstrening ligger ikke hovedfokuset på å snakke om følelser, men aktiv læring gjennom rollespill og øvelse innenfor en trygg ramme (Moynahan, et al. 2005. s. 91).

2.1.2 Sinnekontrolltrening

Det er her først og fremst viktig å skille mellom sinne og aggresjon, sinne er en følelse som aktiverer organismen i stressende situasjoner, så dette er i bunn og grunn bra. Problemet er når det aktiveres så mye at rasjonelle tanker forsvinner og man tyr til aggressive handlinger som kan skade deg selv eller andre (Moynahan, et al. 2005. s. 93). Det var tankene om å kunne lære barn og ungdom å forstå hva det er som gjør de aggressive, introdusere de for verktøy og hjelpe de til å nyttiggjøre seg av disse som lå til grunn for utviklingen av denne komponenten. Strategier for å lære barn og unge å regulere egen atferd en viktig del av sinnekontrolltreningen (Moynahan, et al. s. 93).

2.1.3 Moralsk resonering

Tredje og siste komponenten i programmet er moralsk resonering. De aller fleste unge betyr viktigheten av moralske verdier som å holde løfter, snakke sant, hjelpe andre, redde liv, ikke stjele og være lovlydig (Moynahan, et al. 2005 s. 95). De fleste barn utvikler gradvis en modenhet, som en naturlig del av sin utvikling og i samspill med andre, men ikke alle. Gjennom moralsk resonering tar man sikte på å forsterke evnen til empati, slik at man lettere kan stå i mot handlinger som kan oppfattes som egosentriske. De unge som har problemer med å forstå ulike sosiale settinger kan ofte reagere med sinne, denne atferden vil de ha store problemer med å endre, dersom de ikke kommer seg ut av en umoralsk og kanskje umoden tankegang, som igjen gjør at de handler egosentrisk (Moynahan et al. 2005 s. 95).

2.1.4 Gjennomføring av ART

ART er en metode med en rigid struktur. Det er regler for hvordan alt skal gjennomføres både med tanke på tid og innhold i timene. Om det alltid er like lett å forholde seg til de satte reglene vil jeg komme tilbake til senere i oppgaven. Det skal alltid brukes to trenere i en økt, en hovedtrener og en med – trener, disse rollene skal være tydelig avklart på forhånd. Man skal helst ha et eget sted eller rom der man gjennomfører timene. Det anbefales at gruppen er på cirka 4 – 8 deltakere. Dette er for å kunne få en viss dialog med deltakerne i gruppen og man kan da ha flere rollespill slik at alle enten får sett eller deltatt i rollespill (Moynahan, et al. 2005 s. 35). Observasjonslæring er en viktig del av timen, derfor er rollespill en sentral del av ART – timene. Ved å bruke rollespill kan man bruke situasjoner som ungdommene tidligere har hatt vansker med å løse på riktig måte, for så å komme frem til en løsning i fellesskap ved å bruke rollespill og observasjonsoppgaver. Observasjonsoppgavene går ut på at ungdommene som ikke skal gjennomføre rollespill får ulike kort der det står en kort beskjed om hva de skal følge med på, dette kan være enten kroppsspråk, øyekontakt og lignende. Dette gjør at man fanger oppmerksomheten også til de står fremme og utøver rollespillet. Man har også hjemme lekser og en ‘siden sist’ økt der man går igjennom lekser og snakker litt om hva som har skjedd siden sist.

Dersom ART skal kunne gjennomføres i barnevernsinstitusjoner er det av avgjørende betydning at det blir gjort på riktig måte, på en måte som sikrer programmets integritet. Ved å innføre ART halvhjertet kan man risikere dårlige resultater, for å unngå dette har det blitt beskrevet en rekke nøkkelfaktorer som kan bidra til at integriteten til programmet blir opprettholdt (Moynahan, et al. 2005 s. 141). Det første er trusler mot programintegriteten, det vil si at 1) programmet forandres usystematisk over tid, og der umiddelbare administrative behov får forrang over mer langsiktige målsetninger. Dette kan være sykdom i staben eller at konkurrerende oppgaver i organisasjonen fører til at ART må avlyses, eller at tid til planlegging og gjennomføring, samt evaluering etter ART – timen blir tilsidesatt når nye oppgaver skal innføres. 2) Programmundergraving, innebærer at enkelte i staben undergraver programmet ved å modellere uønsket atferd, og ikke følger opp ungdommene i miljøet. Programmet kan også undergraves ved at turer eller andre hyggelige aktiviteter planlegges parallelt med ART og skaper konkurranse til ART – timene. 3) Programmettergivenhet, dette kan oppstå når personalet lager endringer i målene for timene uten referanse til de underliggende teoretiske prinsippene (Moynahan, et al. 2005 s. 141).

Et annet vilkår for at ART skal fungere i institusjon, er forpliktelse i organisasjonen. Når leder ved institusjon vedtar å innføre ART som en del av institusjonens virksomhet, har hun eller han et ansvar for å legge til rette for god implementering. Det må bevilges midler slik de tilsette får riktig treneropplæring, veiledning, evaluering og trenerne må få nok tid til planlegging og gjennomføring av ART – programmet. I tillegg til dette må programmet

knyttet opp mot institusjonens målsetninger og teoretiske fundamentet og dermed inngå som en forpliktende del av institusjonen. Det er også viktig at resten av personalgruppen spiller på lag med ART instruktørene, og at de også kjenner til programmet. Selve grunnlaget for sinnekontroll, empati og prososiale ferdigheter legges i selve ART – timene, men man må fremdeles praktisere det i resten av miljøet (Moynhahan, et al. 2005 s. 145).

2.2 Teoretisk grunnlag

Etter å ha kort presentert metoden ART, vil jeg si noe om det teoretiske grunnlaget ART er bygget på. Metoden bygger på læringsteoretiske perspektiver, først og fremst den sosiale læringsteorien utviklet av Albert Bandura. Individet bidrar aktivt for å forme sin egen tilværelse og sine egne handlinger, og de er i stand til å utøve atskillig kontroll over både personlige faktorer som kognisjon og motivasjon, sin egen atferd og sine sosiale omgivelser (Bråten, 2002. s.166). Den siste komponenten i ART, moralsk resonering bygger i større grad på den kognitive læringsteorien. Jeg vil nå forklare hva disse teoriene går ut på og på hvilken måte de danner det teoretiske grunnlaget for ART.

2.2.1 Sosial læringsteori

Før jeg går videre inn på sosial læringsteori, vil jeg først definere begrepet læring, siden det blir brukt i forskjellige sammenhenger med ulik mening. Læring blir ofte definert som "endringer i atferd eller opplevelse som skyldes stimulering og erfaring" (Helstrup, 2002. s. 103). En annen måte å definere læring på, er "den eller de stimulus – og erfaringsbaserte prosesser som fører til endringer i atferd eller opplevelse". (Helstrup, 2002. s. 103). Denne siste definisjonen av læring peker på læring som en prosess, og det er denne definisjonen jeg vil forholde meg til når jeg bruker ordet læring, ettersom sosial læringsteori er en prosess der man lærer gjennom øving og observasjon.

Tidlig på 1970 – tallet dukket det opp en ny måte å tenke på, når det gjaldt psykologisk ferdighetstrening. I denne tilnærmingen ble klienten sett på som en som trengte veiledning for å lære seg foretrukne sosiale ferdigheter, fordi dette var noe de var svake på eller manglet, istedenfor en pasient som trengte behandling. Grunnlaget for denne måten å tenke på, kom fra den sosiale læringsteorien, utarbeidet særlig av Albert Bandura (Glick & Goldstein, 1987). Det er denne teorien som er grunnlaget for ART. ART instruktører jobber med barn og ungdom ut i fra den sosiale læringsteorien. Bandura (sitert i Skaalvik & Skaalvik, 2005. s. 40) forklarer at sosial læring bygger på at læring finner sted når en person observerer og lærer av andres atferd og konsekvensene av denne atferden. Observasjonsteori er en stor del av den sosiale læringsteorien, og et av Banduras mest kjente eksperiment med dukken Bobo, illustrerer svært godt hvilken effekt observasjonslæring kan ha. Eksperimentet gikk ut på at man viste ulike videoer til ulike grupper barn. Den første gruppen ble vist en video av en

mann som lekte med dukken Bobo, mannen lekte svært aggressivt og slo, sparket og kastet dukken, denne atferden ble så belønnet. Dette resulterte i at barna selv opptrådte svært aggressivt når de fikk anledning til å leke med dukken, de slo og sparket, og det hendte også at de plukket opp en lekepistol og snakket truende til dukken, selv om lekepistolen ikke ble brukt i videoen de så (McLeod, 2011). Det er denne typen observasjonslæring som er svært sentral i komponenten sosial ferdighetstrening i ART. I sosial ferdighetstrening dreier det seg, som jeg var inne på tidligere, ikke nødvendigvis å snakke om følelser, men å øve og gjennomføre ferdigheten. Om ukens ferdighet er ‘hvordan starte en samtale’ så skal ungdommene trene aktivt på dette i timen, og ART – trenerne skal gå foran som gode eksempler.

2.2.2 Kognitiv læringsteori

Den siste komponenten i ART, moralsk resonering er sterkt preget av kognitiv læringsteori. Den kognitive læringsteorien er utviklet av Kohlberg. Kohlbergs teori bygger på hvordan menneskets moralitet utvikles gjennom ulike stadier, samt en metodisk tilnærming for å fremme utvikling hos barn og ungdom (Halvorsen, 2007). I sin utviklingsteori skiller Kohlberg mellom tre hovedstadier, det prekonvensjonelle stadiet, det konvensjonelle stadiet og det postkonvensjonelle stadiet der igjen de tre hovedstadiene inneholder to understadier (Halvorsen, 2007). I understadiene i det prekonvensjonelle stadiet ligger fokuset på barnet som er opptatt av hvilke handlinger som ikke skaper negative sanksjoner og hvilke handlinger som resulterer i belønning.

Det konvensjonelle stadiet har også to understadier. På dette stadiet vil barnets oppmerksomhet flyttes fra å være opptatt av belønning og sanksjoner, som i det prekonvensjonelle stadiet og over mot konvensjoner. Med dette menes det at det som regnes som moralsk riktig bestemmes mer eller mindre ut i fra gruppens holdninger og hva gruppene mener er riktig. Barnet er opptatt av konvensjoner i det nære miljøet (Halvorsen, 2007). Videre vil man legge større vekt på selve samfunnet, hva er moralsk riktig i forhold til samfunnet, hva er samfunnets beste? Dette stadiet nås vanligvis i sirka ti års alderen (Halvorsen, 2007). I det første understadiet i den konvensjonelle fasen, er man ofte opptatt av konvensjoner i det nære miljøet, man er opptatt av å være ‘den kule’ og dette preger ofte handlingene og den moralske resonneringen til ungdommen.

ART sin moralske resonerings komponent bygger på det postkonvensjonelle stadiet. Det første understadiet i det postkonvensjonelle stadiet beskriver en tankegang som er prinsipiell, og mindre kontekstbunden (Halvorsen, 2007). Det vil i korte trekk si at man på dette stadiet prøver å handle etisk og moralsk riktig ved å stille seg spørsmål om en mulig handling kan gjøres til en universell handlingsmekanisme. Kohlberg anbefaler at man setter i sammen en gruppe mennesker og får de til å diskutere tenkte tilfeller der mennesker har av ulike grunner havnet i en vanskelig situasjon, dette for å fremme unge menneskers utvikling. I dette arbeidet mener han at en sokratisk metode, en metode der man stiller spørsmål for å klargjøre

eventuelle dilemmaer eller problemer ved de løsningsforslagene som blir presentert, burde bli anvendt av pedagogen. Det er dette de gjør i ART – timene, stiller spørsmål og samtaler rundt moralske dilemmaer i gruppe. Slik kognitiv trening skal hjelpe den unge til å utvikle sin moral og autonom moralitet (Halvorsen, 2007). Det sjette og siste understadiet velger jeg i liten grad å vektlegge ettersom Kholberg selv mente ekstremt få kunne nå dette stadiet. På dette stadiet vektlegges det at den moralske refleksjon tar utgangspunkt i rettferdighet, han mente at det var kun en liten moralsk elite som fullt ut kunne være autonome, som kunne nå dette stadiet (Halvorsen, 2007).

3.0 Resultater og drøfting

I denne del av oppgaven vil jeg bruke innsamlet data fra intervjuet, samt litteratur og teori for å drøfte min problemstilling som er følgende; Hva vil være utfordringene, fordelene og ulempene ved bruk av ART i institusjon? Litteraturen jeg vil benytte meg av i drøftingsdelen er litteratur som jeg tidligere har presentert for dere i oppgaven, dette er både litteratur og tidligere forskningsmateriale.

Mitt hovedmål med denne oppgaven var å peke på styrker og svakheter ved bruk av ART i institusjon. Jeg har intervjuet to barnevernspedagoger som er sertifiserte ART trenere og det er deres meninger og synspunkter som preger min drøftingsdel. Etter å ha transkribert og analysert intervjuet, ser jeg at det er et par funn jeg ønsker å vektlegge mer enn andre. Temaene jeg vil drøfte i denne del av oppgaven er institusjonelle utfordringer ved gjennomføring av ART. Med dette mener jeg forhold rundt strukturen, gruppesammensetningen og holdninger i institusjonen.

3.1 Struktur

Som jeg var inne på tidligere har ART en rigid struktur, både når det gjelder gjennomføring og innhold i timene. Men hvordan fungerer dette egentlig i praksis? Når man jobber med ungdom er sjeldent hver dag lik og man jobber med ulike mennesker, jeg var derfor interessert i å finne ut om strukturen i ART var gjennomførbar og hva instruktørene mente om strukturen. Tidlig i samtalen fikk jeg et inntrykk av at strukturen var noe de så på som positivt.

‘’ Strukturen er jo veldig viktig, det fungerer godt og det gir oss som trenere en plan vi kan følge slavisk og i forhold til ungdommene så blir det veldig forutsigbart, så etter hvert som de har komnt inn i timen, så vet de hva som kommer, de vet hva som skal skje’’ (Informant 1).

“Jeg opplever det som veldig nyttig at det er en fast struktur det er meningen vi skal følge, det hjelper oss å vite at sånn skal det være, dette må vi gjøre. Det er veldig trygt for ungdommen at det er faste regler og rammer” (Informant 2).

Her kan man se at begge informantene peker på styrker ved strukturen som gagnar de som trenere. Er det slik at dette er en styrke ved programmet fordi man har en plan man “kan følge slavisk” (informant 1) og at det letter på arbeidsmengden eller er det andre grunner til at dette er en fordel? Informantene opplyser om at noen ganger kan det være vanskelig å lete frem det beste i hver av disse ungdommene, mye fordi de til tider ikke ønsker å være tilstede, da finner det mye hjelp i strukturen i ART ved bruk av rollespill, positiv avslutning og lignende. “Den faste rekkefølgen innen øktene skaper oversikt og trygghet for både deltagere og trenere” (Moynahan, et al., 2005. s 30). Jeg opplever det som at strukturen er til god hjelp både for gjennomføring av treningen og for å trygge ungdommen. I ART er det også vanlig å bruke en form for belønning for gjennomført trening. Hvordan ulike institusjoner praktiserer dette kan variere, fra min tidligere erfaring med ART var det litt ekstra i ukepenger, eller et blad ungdommen kunne kose seg med. På det stede der informantene mine jobbet hadde de blant annet utflukter som belønning når et vist antall ART – timer va gjennomført.

“Hva som hadde skjedd om vi ikke hadde brukt belønning, det er litt vanskelig å si. For vi hadde bestemt det på forhånd. Det skulle gi noen goder, både noen små underveis, men også noen større som de kunne ha som mål” (Informant 1).

“Ene gangen var det snakk om dagstur til Bergen og den andre gangen var det tur til Oslo med overnatting. Dette var noe de hadde veldig lyst til, ungdom på institusjon reiser jo ikke så mye lenger. Så da påvirket de og oppfordret de de andre i gruppen for å gjennomføre, så jeg tror belønningen der fremme var viktig” (Informant 1).

Informanten opplyste at spesielt de større belønningene som de mottok i fellesskap hadde en moraliserende effekt på hverandre, og at dette ofte gjorde at de gjennomførte ART – timene, selv om de i utgangspunktet ikke var særlig interessert i det. Om denne formen for belønning er en styrke ved programmet vil ut i fra informasjonen fra informantene mine er vanskelig å si, ettersom dette var noe det startet med i utgangspunktet. Det ville vært spennende og om ungdommene hadde gjennomført ART – timene, uten noen form for belønning.

Men informantene peker også på et par ting med strukturen som de mener blir utfordrende med tanke på måten de jobber på. Her peker de blant annet på at man ofte får dårlig tid, at timene ikke varer lenge nok og at programmet sier man skal avslutte akkurat når man skal avslutte, selv om man kanskje er inne i en veldig god flyt. Ut i fra dette kommer det tydelig frem både styrker og utfordringer ved strukturen i programmet, men informantene legger stor vekt på at strukturen fungerer så lenge man har mulighet til å kunne tilpasse det litt ut i fra hvilke ungdomsgruppe man jobber med.

“For at ART skal fungere i institusjon så tror jeg at man er avhengig av å kunne tilpasse det litt etter hvilke ungdom vi har inne akkurat nå. Og i tillegg til dette så kjenner vi til ungdommenes problematikk og dette gjør at vi må tilpasse det litt” (informant 1).

Men hva vil dette gjøre med resultatene? Jeg har tidligere sagt noe om at dette er en evidensbasert metode, en metode med gode forskningsresultater. Disse forskningsresultatene kommer av flere undersøkelser der metoden ART har blitt gjennomført på den måten de blir beskrevet i manualer. Om man skal tilpasse programmet ut i fra hvilke ungdommer man har, vil da resultatene være gyldig? Informant 1 har erfaring fra ART i skole og forteller at man har større mulighet til å følge metoden fra punkt til prikke om man har mulighet til å kunne velge ut gruppen selv. Dette fører meg inn på utfordringer knytt til gruppesammensetning.

3.2 Gruppesammensetning

I ART jobber man i gruppe der alle deltakere er avhengig av hverandre. Det er hver sin gang å skulle spille rollespill, observere, komme med tilbakemelding og så videre. En stor del av poenget med dette er at man skal lære av hverandre, observasjonslæring. Når man jobber med ART i institusjon har man ikke muligheten til å sette sammen en gruppe, man må jobbe med den gruppen man har på huset. Informantene mine fortalte at dette noen ganger kunne være en stor utfordring ved metoden.

“ Vi hadde faktisk, når vi hadde ART så hadde vi en på 14 år og den eldste var 18 år, så det var en utfordring!” (informant1).

“Om man fikk velge en gruppe selv, så måtte jo det ha vært en kjempe fordel for de lærer så utrolig mye av hverandre, mer av hverandre kanskje en av oss” (Informant 2).

Ved en barnevernsinstitusjon så vil man ikke kunne ta hensyn til intellektuell modning eller sammensatte ferdighetsmangler. Dette vil kanskje bidra til å dra gruppen i en negativ retning dersom gruppen ikke klarer og fungere sammen. Ungdommene befinner seg på ulike kognitive stadier og dermed kan den moralsk resonerende delen kanskje bli spesielt utfordrende. Store forskjeller i ferdigheter og funksjonsnivå generelt kan også medføre problemer med å få gjennomført en god ART – trening (Moynahan et al., 2005 s. 71). Men på tross av dette, så vil man også finne fordeler som kanskje veier opp for nettopp denne utfordringen. Luke Moynahan peker på en stor fordel her som man ikke vil kunne finne i andre sammenhenger. “Fordelen her er at ungdommene er sammen på fritiden, og at man lettere kan ta utgangspunkt i aktuelle hendelser og dilemmaer fra hverdagen” (Moynahan, et al., 2005 s. 146).

I alle institusjoner vil man også ha utskiftninger, noen ganger oftere enn andre, dette var også noe informanten pekte på, at dette kan ødelegge flyten i selve programmet. Man kommer inn i en god flyt, ungdommene har begynt å fungere sammen i gruppe, så kommer det en ny ungdom som absolutt ikke er interessert i og delta og dette kan som sagt dra gruppen i en negativ retning.

“Når vi fikk en ny inn i gruppen, så ble det en utfordring for gruppen. Så han måtte vi bare la slippe. For han satt bare å forstyrret gruppen så vi måtte bare avslutte det for hans del, så det er mange utfordringer på institusjon” (informant 1).

I dette tilfelle så valgte informanten å la en av ungdommene slippe ART fordi utfordringene ble alt for store og de mente ingen tjente på det. Men i mange tilfeller er ikke dette mulig, som jeg allerede har nevnt er man avhengig av mellom 4 – 8 personer for å få en gruppe som fungerer, dette er en kjempe utfordring ved bruk av ART i institusjoner. (Moynahan, et al., 2005 s. 29). Om man har kun fire ungdommer og man sender ut en, så blir det svært komplisert å skulle ha en produktiv time når man jobber med rollespill og tilbakemelding, det blir også betraktelig mye vanskeligere å skulle dra i gang diskusjoner. Man har heller ikke muligheten til å erstatte noen i gruppen med andre ungdommer.

“Vi var bare fire stykker og hadde ikke muligheten til å ta inn noen andre” (Informant 1).

Man får inntrykk av at det finnes svært mange utfordringer når det gjelder gruppesammensetningen ved bruk av ART i barnevernsinstitusjon, men videre peker informantene også på mange styrker ved ART, at ungdomsgruppen tross visse utfordringer lærer av hverandre og lærer av ART.

“Når du introduserer de for ART og prøver å få de med og motivere dem så er de usikre, for det er jo klart du eksponerer deg litt, med det der rollespillet og den settingen. De er litt utrygge og utrygge på oss kanskje. Men vi så jo at når de prøver, så kom det seg etter hvert!” (Informant 1).

“De hadde ikke lyst og eksponere for de andre hvor drit dårlige de er, men det kan de når de er trygge, så når vi startet med fire og tre av dem var veldig dårlig på sosiale ferdigheter. Men de ble så trygge når vi lærte om sosiale ferdigheter, at de kunne fylle ut skjema for sin hovedkontakt men også si foran de andre at; jeg har lyst å lære mer om dette, eller; jeg er ikke flink til å si unnskyld. Og det er et veldig stort skritt” (Informant 1).

Så tross alle utfordringene knytt til en litt vanskelig sammensetning av ungdommer er det fortsatt mange styrker ved metoden man kan peke på. Det informantene legger vekt på handler mye om trygghet rundt ungdommen. De føler seg trygge til å være delaktig i timen

ved å spille rollespill, som er en svært sentral del i læringsgrunnlaget for metoden, i tillegg til dette kan det virke på informantene som at de også utvikler en bedre selvinnsett. De opplevde også at ungdommene tok vare på hverandre som en følge av ART, de mente at øvelsene de brukte i ART hadde stor effekt på samhandlingen dem i mellom.

“De fine ordene de sa til hverandre, til slutt, det er kjempe viktig når man bor sammen, kanskje spesielt her, der de kanskje ikke vil bo sammen men blir tvunget til å skulle bo og fungere sammen” (Informant 1).

“De ble jo tryggere og tryggere på hverandre, noen ganger var de så ærlige i timene at, ja. Det var nesten vanskelig å høre på hva de hadde og fortelle. Vi satt og snakket om juleferie og hvor ungdommene skulle feire den, så sier den ene jenta: jeg vet de helst vil stenge institusjonen i julen, men jeg har ingen å reise til. Jeg har ingen mamma og pappa” (Informant 1).

Videre fortalte informanten hvordan det var å høre denne jenta fortelle dette og hvordan ungdomsgruppen reagerte på det. Hun fortalte at de omsluttet henne med omsorg og empati. Informanten min la også vekt på at dette gjorde tydelig inntrykk på jenta og at det trolig gjorde mer inntrykk på henne å få omsorg fra de i gruppen, enn om det hadde vært personalet hun fikk det fra. På grunn av nettopp dette overrasket det meg når informantene mine fortalte at holdningene til ART i personalgruppen var varierende.

3.3 Holdninger i personalgruppen

Tidligere nevnte jeg noen vilkår for at ART skal kunne fungere, et av disse vilkårene er forpliktelse i organisasjonen. “For det første må det bevilges midler til treneropplæring, veiledning og evaluering, og trenerne må, ikke minst gis tid til planlegging og gjennomføring av selve ART – programmet” (Moynahan, et al., 2005. s. 142). I samtale med informantene fikk jeg stor innsikt i utfordringene rundt nettopp dette. Informantene pekte på nettopp dette med liten tid til for – og etterarbeid og ikke minst at turnusen gjorde det vanskelig å videreføre det som skjedde i ART – timene, til miljøet. Grunnlaget for sinnekontroll, sosialferdighetstrening og moralsk resonering ligger i selve ART – timene, men praktisering og generalisering skjer i resten av miljøet “ (Moynahan, et al., 2005. s. 145). Dette er en vesentlig del av arbeidet med ART for at det skal kunne fungere, på spørsmål om hvordan dette fungerte i praksis, kom det tydelig frem at dette var en stor utfordring av forskjellige årsaker, både med tanke på turnus men mest med tanke på engasjement i personalgruppen.

“Ja, det prøver vi virkelig, men det er en kjempe utfordring, det er det virkelig. Det går jo litt på det at vi har så kort turnus, vi jobber dag, kveld eller natt. Og så er det et stort problem og få alle like engasjert” (Informant 2).

“Det fungerer dårlig om man har ART en ettermiddag, så skal man gå rett på overlapping og lappe videre til nattevakten, som må lappe videre igjen til dagvakten og når det kommer så langt, så plutselig, ja. Er det viktigere ting og man ser ikke behovet eller nødvendigheten, det er en kjempe utfordring” (Informant 2).

Jeg forstår godt hva informantene mener i dette tilfelle, at turnusen kan gjøre oppfølging vanskelig, dette gjelder mest sannsynlig ikke bare bruk av ART men generelt på institusjonen. I mange situasjoner skulle man kanskje gjerne ønske at man hadde mulighet til å følge opp diskusjoner og lignende, men så gjør turnusen det problematisk, men igjen så er dette noe man ikke kan endre så masse på av henhold til praktiske årsaker. Det man kan gjøre noe med, som jeg opplever som viktig ut i fra opplysninger innhentet fra informant, er at hele personalgruppen er innforstått med viktigheten av å lappe nettopp disse tingene videre, at dette ikke er noe som kun jobbes med i ART – timene, men blir lappet videre og jobbet med i miljøet. Man må være engasjert og som informantene legger vekt på, så blir det et problem når bare et par av miljøterapeutene ser på viktigheten av dette, og så er det andre som ikke engang har troen på metoden.

“Det går ikke and at to, tre miljøterapeuter skal drive ART på en institusjon, så er de andre ikke engang lunken. Det irriterer meg. Hvordan skal man klare og holde seg motivert når man får kommentarer som; er dette noe hjelp i? og lignende” (Informant 1).

“Det har vært diskusjoner personalgruppen, diskusjoner om det fungerer eller ikke. Jeg har vært med på heftige diskusjoner der folk sier rett ut at det har et problem med at ungdommene nesten raserer huset, så kan de gå på ART og sitte der å få snop og karameller, ha det gøy og så komme opp igjen på huset og krige” (Informant 1).

Her peker informantene veldig godt på noen store utfordringer ved å skulle bruke denne metoden, når man jobber sammen i en stor personalgruppe tror jeg at en vesentlig del for å få til et godt samarbeid er at alle sammen drar i samme retning, at alle sammen jobber mot samme mål. Om dette ikke skjer er det en fare for at metoden blir behandlet som noe som foregår i periferien av institusjonens aktiviteter og dermed vil metoden bli sårbar i forhold til fordeling av ressurser som nettopp tid (Moynahan, et al., 2005 s. 143).

“Det MÅ vær veldig forankret i bunnen, i grunnmuren, i institusjonen, ledelsen og det må følges tett opp, og det er vanskelig” (Informant 1).

Dette sitatet er svært viktig, og det viser veldig tydelig at hele metoden vil bli utfordrende å bruke, om hele personalgruppen og ikke minst ledelsen tar metoden på alvor og nyttiggjør seg av den på riktig måte. Jeg vil tro at en rett holdning til ART i personalgruppen også vil kunne påvirke ungdommenes sitt syn på gjennomføring av metoden. En stor del av metoden går ut på observasjonslæring, og det er da viktig at personalet ikke bare i ART – timene, men resten av tiden står frem som gode rollemodeller. ‘Er vi selv flinke nok til å anvende sosiale ferdigheter og sinnekontroll? Er vi selv gode rollemodeller i forhold til konsistent atferd? (Moynahan, et al., 2005. s.143).

4. 0 Oppsummering og avslutning

I min oppgave tok jeg sikte på å peke på utfordringene og styrkene ved å bruke metoden ART i barnevernsinstitusjon. Jeg har i løpet av oppgaven tilegnet meg en god del informasjon om selve metoden og hvordan den er å ta i bruk i barnevernsinstitusjon. Det kommer tydelig frem at det er store utfordringer ved å bruke denne metoden, men informantene peker også på styrker ved metoden. Ut i fra hva informanten opplyser om opplever jeg det som at utfordringene rundt strukturen er relativt små, eller i hvert fall overkommelige. Strukturen var absolutt noe som fungerte som en fordel både for ART – trenerne og ikke minst for ungdommene. Strukturen skaper en form for trygghet og forutsigbarhet som gjør at det er lettere for ungdommene å utfolde seg. Når det kommer til gruppesammensetningen i ART får jeg inntrykk av at utfordringene er større, både når det gjelder antall ungdom og ikke minst når det gjelder aldersforskjell. En stor utfordring er at ungdommene også befinner seg på forskjellig på de kognitive stadiene.

‘‘Når vi fikk en ny inn i gruppen, så ble det en utfordring for gruppen. Så han måtte vi bare la slippe. For han satt bare og forstyrret gruppen så vi måtte bare avslutte det for hans del, så det er mange utfordringer på institusjon’’ (informant 1).

Men tross mange utfordringer knytt til sammensetting av gruppen, var informantene ikke i tvil om at det er hensiktsmessig å bruke ART. De mener at på tross av den unike sammensettingen av ungdom klarte de fortsatt og bli trygge på hverandre, de viste hverandre omsorg og de ivaretok hverandre når de ikke hadde det bra. På forhånd hadde jeg et inntrykk av at de største utfordringene lå i strukturen i ART og i ungdommene selv, det overrasket meg at noen av de største utfordringene lå i personalgruppen. Informantene opplyste om at det hadde vært mange heftige diskusjoner om metoden, om gjennomføringen av metoden og jeg fikk inntrykk av at mange av dem slet med motivasjonen. Informantene fortalte også at det flere ganger hadde blitt stilt spørsmål dem i mellom, om ART i det hele tatt var verdt det, ettersom det ba på så mange utfordringer.

Målet mitt var ikke å skulle kunne komme med en konklusjon på en problemstilling, men belyse utfordringene rundt bruk av metoden ART i barnevernsinstitusjon. Jeg føler jeg har fått frem mange utfordringer som personalgruppen sliter med, men også utrolig mange styrker ved metoden. En ting som for meg var svært tydelig var at tross utfordringene var dette en metode som fremmet positiv utvikling, fikk ungdommen til å vokse, lære og bry seg om hverandre. Mine informanter var svært tydelige på at det fantes utfordringer, men på grunn av nettopp dette, var det uten tvil flere styrker en utfordringer ved bruk av metoden og at så lenge ungdommene vokser på det, så var det i deres øyne viktigst. Er man engasjert nok vil man kunne overkomme de mange utfordringene.

5.0 Litteraturliste

- Amendola, M. & Oliver, R. (2010). Reclaiming children and youth. Vol. 19 nr. 2. Aggression replacement training stands the test of time. Vol. 19 nr. 2
- Angel, B.Ø., (2003). Nordisk sosialt arbeid nr. 2. Evidensbaserte programmer – kunnskapsformer og menneskesyn i sosialt arbeid.
- Bråten, I., (2002). Læring i sosialt, kognitivt og sosial – kognitivt perspektiv. Oslo: J.W Cappelen forlag AS.
- Dalland, O., (2012). Metode og oppgaveskriving. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.
- Ekeland, T.J., (1999). Tidsskrift for norsk psykologiforening, 36. Evidensbasert behandling: kvalitetssikring eller instrumentalistisk mistak.
- Glick, B. & Goldstein, P.A.,(1987). Journal of counseling and development: Aggression replacement training.
- Goldstein, A.P., Glick, B., & Gibbs, J.C., (2004). ART: Aggression replacement training; en multimodal metod för at ge aggresiva barn och ungdomar sociala alternative. Forlag: Barnhemmet Oasen AB.
- Halvorsen, T., (2007). Nordisk sosialt arbeid nr. 2 vol. 27: Kohlbergkontroverser. Oslo: Universitetsforlaget.
- Lillevik, O.G., & Øien, L. (2012). Tidsskrift for psykisk helsearbeid vol. 9 nr. 3: Miljøterapeutisk praksis i forebygging av vold. Oslo: Universitetsforlaget
- McLeod, S.A., (2011). Bobodoll experiment – Simply because psychology. <http://www.simplypsychology.org/bobo-doll.html>
- Moynahan, L., Strømgren, B., & Gundersen, K. (red), (2005). Erstatt aggresjonen, aggression replacement training og positive atferds – og støttetiltak. Oslo: Universitetsforlaget.
- Nilsen, H., (2011). Statistikk for fosterhjem, institusjoner og hjelpetiltak. Barne, ungdoms – og familieetaten. Sist oppdatert 10.juni 2011. <http://www.bufetat.no/om/statistikk/barnevern/>

- Schjelderup, L., Omre, C., & Marthinsen, E. (red.). (2005). Nye metoder i et moderne barnevern. Bergen: Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke AS.
- Skaalvik, E.M., & Skaalvik, S. (2005). Skolen som læringsarena, selvoppfatning, motivasjon og læring. Oslo: Universitetsforlaget.
- Thagaard, T., (2009). Systematikk og innlevelse, en innføring i kvalitativ metode. Bergen: Fagbokforlaget.

6.1 Vedlegg Informasjonsskriv

Informasjonsskriv

Forespørsel om å delta i intervju i forbindelse med bacheloroppgave.

Jeg studerer barnevernspedagogikk ved høgskolen i Sogn og Fjordane og holder nå på med min avsluttende bacheloroppgave. Temaet for min oppgave er bruk av ART i institusjon. Jeg har selv erfaring fra ART etter praksis og jobb i Bufetat og synes dette er en spennende metode å undersøke. Jeg er interessert i å finne ut fordelene og ulempene ved bruken av denne metoden i institusjon, hva fungerer bra og hva er særlig utfordrende?

For å finne ut av dette har jeg valgt å bruke litteratur som allerede finnes på området. I tillegg vil jeg intervju en ART instruktør og muligens en miljøterapeut.

Jeg vil nytte meg av et semi – strukturert intervju. Det vil si at jeg på forhånd kommer til å dele intervjuet opp i ulike tema og følge på med noen spørsmål. Dette er fordi vi da kan snakke litt løsere sammen og kan komme litt mer i dybden. Spørsmålene vil dreie seg litt om bakgrunn, utdanning o.l men fokuset vil selvsagt ligge på ART.

Jeg vil bruke båndopptaker under intervjuet. Intervjuet vil ta omtrent en time. Alle opplysninger vil bli anonymisert og jeg vil slette all innsamlede data når oppgaven er ferdig innen 14.06.2012. Deltakelse er frivillig og du vil ha mulighet til å trekke deg når som helst, velger du å gjøre dette trenger du ikke oppgi noen grunn.

Med vennlig hilsen

Malene Øvrelid Bigset

Kyrkjebakken 11

6856 Sogndal

Student

Veileder; Monica Alvestad Reime, HISF.

6.2 Vedlegg Intervjuguide

Intervjuguide

Intervju med ART – Trener

Bakgrunn

- Hvilken utdanning har du?
- Hvor lenge har du jobbet på denne institusjonen/vært ansatt i bufetat?
- Hvilken stilling har du? Miljøterapeut?
- Hvor mange ungdommer bor på denne institusjonen?

ART

- Hvor omfattende er det å bli ART – trener?
- Er det kurs/skolering? Ev. hvor lenge.
- Hvem kan bli ART – trener og tror du dette er noe som passer for alle?
- I ART programmet, er det en veldig tydelig struktur det er meningen man skal følge (rollespill, positiv avslutning, 2 trenerer o.l). Er dette lett gjennomførbart i praksis?
- I noen tilfeller belønner man ungdom for gjennomføring av ART time.
Er dette noe dere har valgt å gjøre? Ev. Hvorfor?
- Hvordan er ungdommenes holdning til ART?
- Hvordan er de andre ansattes holdning til ART?

Utfordringer

- Hva vil du si er det største utfordringene når det gjelder gjennomføring av ART?
- Er alle de tre komponentene like gjennomførbare?
- Opplever du at gjennomføring av ART kan by på personlige utfordringer?

Fordeler

- Hvilke fordeler er det ved å bruke ART i institusjon?
- Hvilke fordeler mener du ART har?
- ART blir brukt over en lengre periode, opplever du en positiv utvikling underveis i gjennomføringen av programmet?

Avslutning

- Er det å være ART instruktør noe du kunne anbefalt til andre?

- Ville du anbefalt andre, lignende institusjoner å nytte seg av ART?